

nibus nobis. Sed et mulier clauda, quam Patris A jussu, dum consequi nos non valeret, reversus Henricus noster super equum suum attulerat, nobis videntibus, gressum recepit in ipso loco, ubi puella clauda ex utero cœperat ambulare, et simul duæ currebant. FRANCO. In ipso itinere puellæ cuidam manus arida restituta est. Et ego ei baculum Abbatibus tradidi, et fortiter eum tenebat.

3. EPISCOPUS. Quid illud omisit, quod prima die in Frienburg pro divitibus jussit fieri orationem, ut auferret Deus velamen de cordibus ipsorum; quia, pauperibus accedentibus, ipsi crucem suscipere cunctarentur? Neque enim otiosa fuit oratio sed, ut scitis, ditissimi quique, etiam pessimi, vici illius signati sunt. PHILIPPUS. Meministis etiam cæci illius senis, qui in via signatus est, et quem admodum sensit Pater sanctus exisse virtutem, non a se quidem, sed a verbo virtutis et signaculo vitæ: remisit enim, cum paululum processissemus, qui inquirent an videret, et inventus est videns. GAUFRIDUS. Ipse nobis secreto confessus est, quod sæpius futura erga eos, quos signabat, beneficia præsentiret: et de surdis illis mulieribus, quæ eadem illa die in villa Crocingen, per quam transivimus, videntibus nobis auditum receperunt, ad tactum Prioris, sicut ex ipsius ore audivi, locutus est Deo, quod nullum adhuc surdum hac vice beneficium sensisse cognovisset, et sine hæsitatione tetigit, eas. EBERHARDUS. Ego cum duabus illis etiam adolescentem vidi, qui in ipsa hora fuerat illuminatus. EPISCOPUS. Herzeretheim *al.* Heyeresheim, *ut cap. 4. n. 30* quarta feria (101) mane, post missarum solemniam, puellam, cui restituta manus est, ego obtuli. PHILIPPUS. Et ego puerum surdum et mutum ab utero, quem protinus audistis recte loquentem et audientem clare.

4. EPISCOPUS. Ego ipse allocutus sum puerum, ubi signatus est: et libere statim respondit, et omnes audistis populi vociferationem. GAUFRIDUS. Unde ei verba quæ nunquam audierat? EPISCOPUS. Ab eo qui linguas infantium facit disertas. GERARDUS. Hoc erat quod præcedente vespera secreto colloquentibus Pater dixerat, neminem adhuc mutum in hac vita se vidisse loquentem. Et post paululum: « Cum soleant, inquit, qui muti sunt a nativitate, etiam surdi esse, mirum valde est an aliquando sic curentur, ut linguam, quam penitus ante non noverant, subito intelligant et loquantur. PHILIPPUS. Puellam claudam, quæ ibidem erecta est, et gressum recepit, et puerum illuminatum omnes vidimus. FROWINUS ABBAS. Infantulum cæcum mater attulerat, et signatus receperat 1169 visum; sed illa adhuc nesciebat, donec ego puero pomum obtuli, et extensa manu apprehendit illud. Et ex hoc probatus est videre.

(101) In notis Tornacensibus signatur feria quinta, id est 5 Decembris. Et vero in lectionem feria quinta satis perpendeo, quia illæ ephemerides distribuntur in ferias hebdomadæ singulas, uti licet

EBERHARDUS. Cum educeretur Vir sanctus de ecclesia, imo deportaretur magis, ante ostium me præsentem et vidente claudum signavit, et tulit baculum ejus, et ille exsiliens ambulabat. PHILIPPUS. Cæcum a nativitate puerum, cujus, dum egredere mur, Pater beatus aperuit oculos, et ego vidi, et populus multus qui aderat, et nos fere omnes. Similiter ex media parte corporis paralyticum, cui etiam osculum dedit post signaculum, et statim sanus factus est coram nobis; nam et manum ejus aridam ante curaverat. In villa Stieng cæca ab annis quatuor mulier in aquæ transitu illuminata est coram populo, et omnes fere vidimus eam. GERARDUS. Ego in eadem via puellam vidi, cujus manus arida sanata est, videntibus et acclamantibus multis.

5. EPISCOPUS. Sexta feria, Basileæ, post sermonem habitum et datas cruces, mulier muta oblata est Viro Domini: cujus cum tetigisset linguam, statim solutum est vinculum oris ejus, et loquebatur recte. Hanc ego vidi, et ei locutus sum; sed claudum qui antea gressum receperat, de quo sic acclamavit populus, quis vestrum vidit? OTTO. Omnes vidimus eum. EBERHARDUS. Ego et milites domini mei ipsa die, id est sexta feria, puerum vidimus, quem ad hospitium sancti Viri cæcum mater adduxerat et reducebat videntem. GERARDUS. Multa eo maxime die facta sunt, quæ præ tumultu scire nequivimus. Audivi enim ipsum dicentem, quod cæcos eo die tetigisset, quos credebat omnino illuminatos esse, aut cito illuminandos. EPISCOPUS. Sabbato juxta castrum Rintel, puer claudus erectus est: et ego, cum audivissem vociferationem, præcedebam enim, redii et inveni ambulantem claudum in medio populi exsultantis. EBERHARDUS. Seeking vespere sabbati, dum ingrederetur ecclesiam Homo Dei, puer, cujus erant nervi cervicis indurati, et caput erigere aut circumducere non valebat, et caput erigere aut circumducere non valebat, oblatum est, et ubi signatus est rediit solutis nervis, erexit caput et libere circumspexit. Serviens meus, qui in ipso hospicio pernoctavit et puerum vidit, mihi hoc indicavit, cum aliis sociis meis.

6. GAUFRIDUS. Ipsa est villa, ubi mane die Dominica, puero manus restituta est; et alter claudus a nativitate gressum recepit; et duo claudi, alter vir, et altera mulier, in egressu villæ erecti sunt, et baculis quibus sustentabantur abjectis, libere incedebant magnificantes Dominum. Nec longe processeramus, et ecce mulieris manus invalida signata est, et sanata. Omnes hoc vidimus, et ad singula clamor factus est, et exsultatio magna. Hominem etiam mente captum, quem in eadem villa Pater signaverat, et statim quietum ac sane loquentem et agentem gratias vidimus, et ex hoc sanum permansisse audivimus. Redeuntes juxta

videre in sequentibus. In Mabill. autem ac Horstian. exempl. feria quinta vacat et bis ponitur feria quarta.

eandem villam sacerdoti locuti sumus; et dixit ex his de quibus certi erant, ipsa die ibi aut erectos aut illuminatos. Vesperi quoque, ut dux Conradus occurrit, claudus puer coram eo et militibus gressum recepit, videntibus etiam nobis. EPISCOPUS. Ibidem contigit, quod modo sileo, sed suo loco a vobis velim commemorari. EBERHARDUS. Ipso die in ingressu ecclesiæ Doningen, alterum claudum erectum vidimus et ambulantem. Mane secunda feria, ex utero claudus in ingressu ejusdem ecclesiæ, me præsentem et vidente, gressum recepit. Puer quoque, quem in hospicio nostro mane mutum videramus, coram nobis locutus est. Sed et hospita nostra nobis testabatur, neptem suam, quæ quadraginta annis cæca fuerat, a quarto anno ætatis suæ, ipsa die illuminatam. GERARDUS. Ego in hospicio die ipsa puerum cæcum illuminatum vidi. PHILIPPUS. Et ego adolescentulam cæcam, quæ prope villam illuminata est, quam et ex nostris, et ex populo multi viderunt.

7. GAUFRIDUS. Multa eo die vidimus, quorum jam non possumus recordari. Unum tamen occurrit, ipsa quam vidi lætitiæ magnitudine ad memoriam revocante. Dico autem de muliere, quam diu claudam in villa quadam, per quam transivimus, erectam vidimus omnes. EBERHARDUS. Ego cum militibus domini mei contuli, et ex his quæ tam illi viderunt, quam ego ipse, numeravimus triginta sex miracula, quæ facta sunt ipso die. Cæci 1170 undecim illuminati sunt: claudis decem et octo gressus redditus est: mancis undecim manus restitute: surdus unus audivit. Si plus in summa veniunt quam triginta sex, inde est, quod prius personas numeraveram, modo signa. Nam erga puellam unam multa sunt facta, quæ cæca, clauda utroque pede, et muta erat et alteram manum aridam habens: ad multa etiam alia cantantem audivimus populum qui sequebatur nos; sed quia reverti nequivimus, non vidimus ea.

8. PHILIPPUS. Tertia feria Schafhusen multa amissimus quia tumultus intolerabilis erat, et omnino abstinere oportuit Patrem a benedictione infirmorum, et fugere, adeo se populus invicem comprimebat. EBERHARDUS. Ego ipse ante altare rogabam obnixius, ne cui manus imponeret, prorsus ignorans qua ratione posset educi. PHILIPPUS. In ingressu tamen ecclesiæ clauda gressum receperat, me præsentem, et populi cantum omnes audistis. Vidimus et alteram claudam, quæ egredientibus nobis de villa supra montem signata est, et confestim solutis nervis, libere ambulavit. EBERHARDUS. Me vidente in eadem villa surdus recepit auditum, et mulier gressum, quæ clauda fuerat utroque pede. Audivi etiam a milite quodam domini mei, qui in ipsa turba Sanctum Domini defendebat, et præsens erat omni hora, quod aridum brachium cujusdam sanatum sit, et claudus ambulaverit. EPISCOPUS. Feria quarta mane in ingressu ecclesiæ, me præsentem et vidente cum populo, et fratribus nostris,

claudus utroque pede, et manum habens unam aridam, ab utroque incommodo liberatus est, et libere ambulabat, et movebat manum. PHILIPPUS. Cæcum puerum, qui ibidem illuminatus est, ego vidi.

CAPUT III.

De miraculis Constantiæ, et per viciniam a beato Bernardo editis.

9. BALDWINUS ABBAS. Ubi Rhenum transivimus, cantus ille quem audistis, omnes enim in altera parte remanseratis, populo præoccupante naves, fuit pro erectione claudi cujusdam pueri, quem ego vidi. GAUFRIDUS. Cæcum senem, qui in eodem itinere dum transiremus villam, lumen recepit, ego vidi, et mulierem claudam longo jam tempore, quæ sub manu benedictis exsiliit: cui sic congratulabantur omnes qui noverant eam prius; curru enim venerat, et pedibus revertebatur. PHILIPPUS. Puerum utroque brachio impotentem Pater signaverat, cujus dum alterum brachium extendisset, unus ex militibus alterum, dum ei offerre vellet, coram omnibus nobis extendit. GAUFRIDUS. Omnes vidistis quantum exsultavit mulier insolitam lucem mirata, quæ juxta lacum illuminata est. EPISCOPUS. Puerum paralyticum parte media signatum atque sanatum milites nostri se vidisse testantur. Filium quoque militis cujusdam, cujus erat manus arida, ut videbatur, fere duodennem, cum adduceretur ego vidi: statim vero cantantes audivi, et inquisivi quid accidisset. Miles autem quidam respondit sanatum manum filii domini sui. ALEXANDER. Ego huic sanatum vidi. GAUFRIDUS. Ego alterum vidi pauperem adolescentulum, cui manus arida restituta est, in villa proxima Constantiæ.

10. FROWINUS ABBAS. Quæ Constantiæ facta sunt, præ tumultu pauci viderunt: ego tamen cæcum illum, qui feria quinta ante altare illuminatus est, vidi. Abbas Augiensis adduci præceperat eum cujus mendicus erat. Puer quoque de hospicio nostro, quem ego ipse adduci feceram, ipsa die signatus, claudus enim erat gressum recepit. Sed et pro tribus aliis signis in ecclesia cantatum est, et campanæ pulsatæ sunt, licet nemo nostrorum viderit quid ageretur. GAUFRIDUS. Nulla sic ignoravimus, sicut ea quæ Constantiæ facta sunt, quia nemo nostrum se turbis immiscere audebat: et nos hæc quæ vidimus, loqui proposuimus. Ex eis quæ feria sexta facta sunt, nihil vos vidisse arbitror ipsa die. Nam Sabbato mane inter oblationes puerum vidimus cum multa devotione gratias agentem Patri, cujus oratione ipsa feria sexta amissum recepit gressum. Cujus devotionem Vir sanctus intuens, ad meipsum conversus, ait: « Non est inventus 1171 qui rediret, et daret gloriam Deo, nisi puer iste. » Prius autem in ipsa oblatione, adolescens surdus jam duodecim annis, sicut ipse confessus est, sub manu signantis beneficium sentiens exclamaverat in gaudio et exsultatione, quod recepisset auditum. Omnes eum vidimus: aliqui etiam ex nostris locuti sunt ei. Sic et

mulierem claudam, quæ ibidem gressum recepit, vidimus, et puellam claudam, quæ similiter erecta. Altera quoque puella quæ surda erat, ibidem recepit auditum. Hæc, ut scitis, Constantiæ in capella domini episcopi facta sunt Sabbato.

11. PHILIPPUS. In solio, cum jam pararet exire, mulieris manus invalida sanata est, et hanc ego vidi. BALDWINUS ABBAS. Ego adolescenti illi qui in exitu civitatis auditum receperat, locutus sum, cum populus exsultans vociferaretur. PHILIPPUS. Vespere Sabbati in hospitio apud Winterthur puellam mutam vidistis, cum eam mater adduceret; et quomodo postea redierit loquens, ipsi scitis: de multis enim interrogata libere respondit. Nam mane Dominica die præ tumultu omnes existis ecclesiam, nec vidistis quæ fiebant, licet clamorem populi vociferantis audiretis. Ego autem vidi puerum media parte corporis paralyticum, cui et brachium, et manum, et tibiam simul, et pedem, quæ omnia invalida erant, virtus divina restituit ad Patris benedictionem. Duabus quoque claudis, alteri quidem pede uno, alteri vidi utroque, gressus redditus est, et has præsens vidi. ALEXANDER. Ipsa die in via nobis videntibus puer claudus gressum, et mulier surda auditum recepit; sed prope Turegum (102) coram multis qui occurrerant, claudus erectus est. GAUFRIDUS. Turegi secunda feria mane in ecclesia cæca mulier illuminata est. Hanc ego vidi cæcam cum adduceretur; et cum manus ei imponeretur præsens adfui, et protinus illuminatam vidimus universi. FRANCO. In eadem ecclesia, puella clauda gressum recepit, et mutus loquelam præsentibus et videntibus nobis. PHILIPPUS. Similiter et puella cæca, visum. Multa quoque ibidem facta sunt, quæ nemo ex nobis videre potuit præ tumultu.

12. GERARDUS. Ubi fluvium Lindemach (103) ivimus, cui superpositus est vicus, ille, infra dimidium milliare, duo pueri manci manus, mutus unus loquelam, surdus unus auditum, senex cæcus visum, coram omnibus receperunt. Hæc nos omnia vidimus, et certissime ac diligentissime probavimus acclamante a singula multitudine, quæ Sanctum Domini deducebat in lætitia et exultatione. PHILIPPUS. In ipso itinere clauda erecta est, quam in humeris deportatam ubi signavit Pater, deponi jussit et ambulare. Hæc erat cui sic congratulabantur vicinæ mulieres, et omnes qui noverant eam. Sed et surdus quidam ipsa die juxta viculum per quem transivimus, coram nobis recepit auditum. GERARDUS. Feria tertia profecti mane a viculo cui nomen Birbovermesdorff, priusquam fluvium Rufam transivimus, duas mulieres claudas vidimus in itinere erectas. Utriusque directionem Pater, dum eas agitaret, sine ulla hæsitatione cognovit. Substitit enim, et utramque deponi fecit, et libere ambulabant magnificantes Deum. ALEXANDER. Ipso die juxta viculum puer intorto et

(102) Alias, *Tigurum*. Prius nomen mediæ ætatis Scriptoribus usitatum fuisse testatur Bertius in Germania sua.

rigido collo, sanatus est coram nobis, et libere caput movebat. EBERHARDUS. Unum omisit quod ego vidi, et populus multus villæ quæ dicitur Friehe, omnes enim præcedebatis. Ibi clericus quidam de villa quæ dicitur Seckingen, obnoxius rogavit Sanctum Domini, dum ingrederetur villam, ut aliquid faceret signum, quia populus durissimus erat: et ecce mulierem, claudam ab annis viginti, offerebant; quam, ubi signavit Pater, jussit deponi, et libere ambulavit.

13. ALEXANDER. Mane quarta feria apud castrum Rinvelt, ubi pernoctaveramus, priusquam intravit Vir sanctus ecclesiam, in atrio exteriori intortum collum pueri sanavit: et puellæ manum invalidam reddidit sospitati. GAUFRIDUS. In ecclesia, post missæ celebrationem, puellam ei obtulimus, quæ ex utero matris suæ cæca, vix lucem solis videre poterat, nec aliud discernere. Cujus oculos sputo linivit Pater beatus, et continuo clare vidit, et omnia discernere. Ibidem quoque surdus auditum, et cæcus quidam visum recepit. ALEXANDER. Puer etiam alter, **1172** cuius nervi cervicis obdurati et retracti caput circumducere non sinebant, in ecclesia sanatus est ipsa hora. In via quoque, contracta mulier et omnino impotens, quam in ventilabro deportaverant in occursum sancti Viri, ut signata est, exsiliit clamitans, et facta est lætitia magna in populo. Sed et prope Basileam, vir quidam, qui graviter audiebat, clarum recepit auditum.

14. Quinta feria ante lucem egressi festinavimus Ronascle. In ipso itinere surdus quidam recepit auditum, et puer altero oculo cæcus, vidit utroque: nec latuit Patrem, sed cum paululum pertransisset eos, misit qui scrutarentur, et inventum est ita. EBERHARDUS. Cum misisset te, inquit ad Alexandrum, ut videres an puer illuminatus esset, conversus ad me qui propius incedebam, ait: « Deus aperuit oculum pueri illius. » Sexta feria in ecclesia Ronascle, ubi intravit, puer allatus est, altero oculo parum, altero nihil videns: et continuo clare vidit utroque. Omnes vidimus eum. Nam continuo etiam a i'o signo conclamatum est, et dicebant cæcum illuminatum esse, sed videre eum nequivimus præ tumultu. FRANCO. Puerum quemdam claudum, qui post sermonem habitum ad plebem, erectus est in ipsa ecclesia, de quo etiam vociferati sunt, ego ambulantes vidi in medio populi acclamantis. EPISCOPUS. Sabbato in ecclesia Berche post missarum celebrationem, clericus altero oculo cæcus jam per quinquennium, visum recepit. Et ego eum vidi agentem gratias et exsultantem. OTTO. Prius ibidem convalescerat puer intortum habens collum, cuius, sub manu Patris, nervi crepuerunt et relaxati sunt, et pueri pater et puer ipse incredibiliter lætabantur. Omnes audistis cantantem populum: ego puerum vidi. GERARDUS. Adolescentem, cuius arida erat manus cum brachio toto, et ibidem curatus est; omnes vidimus.

(103) Lindemagus. *al.* Limagus, amnis qui Tigurum secat, cuius utraque pars tribus pontibus jungitur.

Et puellam, quæ Dominica quarta Adventus (104) Argentinæ in ecclesia post missarum celebrationem erecta est: de qua sic exultabat pater, sic populus acclamabat. PHILIPPUS. Ipsa die, priusquam navem ingrederemur, puer claudus erectus est, et coram populo libere ambulabat, et qui aderant vociferabantur cum gaudio, sicut omnes audistis. Secunda feria in navi proficiscebamus, et non poterant accedere qui infirmabantur. Vespere tamen Bagenbach in hospitio mulier clauda gressum recepit. GERARDUS. Ipsa hora, qua mulier supervenit, querebamur invicem nihil nos ea die vidisse: et illa statim sine baculo ambulare cepit gratulabunda et laudans.

CAPUT IV.

Beatus Bernardus venit Spiram in vigilia Natalis Domini ad conventum Imperatoris et principum, et de miraculis ibidem patris.

15. Tertia feria, vigilia fuit Dominicæ Nativitatis, et navi venimus Spiram: ibi enim diem festum celebravit rex Conradus, ibi coronatus est: ibi adfuit episcoporum principumque conventus. Illuc Pater sanctus advenit, inter principes quosdam pacem cupiens reformare: quorum inimicitias ab exercitu crucis Christi multi detinebantur. Verumtamen non crebra solent in illis conventibus apparere miracula, nec dignatur Deus, ubi tantus est concursus multitudinis curiosæ, revelare gloriam suam. Sed non fuit otiosus Patris adventus: ibi enim factum est, ut ipsius verbis utar, miraculum miraculorum. Si quidem Rex signatus est præter spem omnium, qui convenerant: ecurrit velociter sermo vivus et efficacax; vere ibi probatum est quod cor regis in manu Dei est. Prius enim apud Frankenvoert Regem secreto convenerat Vir beatus (105), admonens ut ipse salutis propriæ provideret in tempore misericordiæ uberis. Cui, cum respondisset nullum sibi hujus militiæ inesse propositum, tacuit Vir mansuetissimus dicens, non esse parvitas suæ importunius instare regiæ majestati. Sic et Spiræ cum in sermone publice jam secundo Regem, sicut prius, peregrinationis admonuisset ex nomine, die tertia cum beati Joannis festività ageretur, secreto aggressus cum solita mansuetudine, suggerens providendum omnino, ne sic præteriret eum poenitentia levis, brevis, **1173** honorabilis, salutaris, quam ad salvandos peccatores divina pietas excogitaverat. A quo hoc tandem responsum obtinuit, quod deliberaret secum et consuleret suos, sequenti die super hoc responsurus. Exinde intra Missarum solemniam, beati Patris ani-

(104) In notis Tornacensibus observantur sequentia: Dominica quarta Adventus, et in omnibus feriis illius hebdomadæ usque ad Sabbatum, id est a 21 [leg. 22] die Decemb. usque ad 28 Decemb. quo celebratur festum SS. Innocent., nihil est in ms. cod.; unde collige illa quæ illis diebus facta fuere miracula esse amissa, ut et adventus S. Bernardi Spiram, ubi illis diebus moratus est, ut assisteret die-tæ imperiali.

(105) Vid. Otton. Frising., lib. II, *De Frid. imper. c. 39.*

rum cœpit [Spiritus stimulare divinus, ut præter morem, nullo rogante, diceret, non oportere sine sermone præterire diem. Quid multa? locutus est, et in fine sermonis Regem, non ut regem, sed ut hominem tota libertate convenit. Proponebat enim futurum iudicium, hominem ante tribunal Christi astantem, imperantem Christum, et dicentem: « O homo! quid debui tibi facere, et non feci? » Ex hoc autem numerans regni culmen, divitias, consilia, virilem animum et corporis robur; his et hujusmodi verbis commovit hominem, ut in medio sermone non sine lacrymis exclamaret: « Agnosco prorsus divina munera gratiæ; nec deinceps, ipso præstante: ingratus inveniar: paratus sum servire ei, quandoquidem ex parte ejus submoneor. » Dixit, et ecce populus rapiens verbum de ore loquentis, exclamat in laudem Dei, et resonabat terra in voces eorum. Continuo signatus est Rex, et vexillum ab altari per manum Patris suscepit, quod ipse in exercitu Domini manu propria deportaret. Signatus cum eo nepos ejus dux Fridericus junior; signati alii principes, quorum non est numerus. Ipsa autem die juxta capellam, ubi Pater sanctus Missam celebravit, puer claudus me præ-sente gressum recepit (106).

16. EBERHARDUS. Sabbato mane, cum Innocentium festus ageretur dies, exeunti de hospitio Patri sancto occurrebam, adducens mecum militem qui signari volabat, et ecce in media turba puerum cæcum intuens: « Quid vult, inquit, puer iste? » Cujus verba cum minus intellexissem, quod Romana lingua loqueretur: « Adduc, inquit, puerum ad me. » Factum est ut imperavit, et confestim signatus puer visum recepit. Ego ipse in multis probavi quod clare videret. GERARDUS. Post Missæ celebrationem in capellam, quæ dormitorio canonicorum adjacet, inductus Vir Dei, virum signavit uno cæcum oculo, et visum statim recepit: cuius et cæcitas prima, et illuminatio secunda diligentissime probata est. Sic et surdum, dum ab ecclesia rediret, impresso crucis signaculo fecit audire, immit-tens digitos in aures ejus: et hoc vidimus, et Probavimus. EPISCOPUS. Sic et cæcum illum, qui Dominica ante altare illuminatus est, dum graduale caneretur, quem ego ipse obtuleram. EBERHARDUS. Multa ibidem facta arbitræ quæ non vidimus. Sæpe enim cantantem audivimus populum, et nemo ex

(106) Otto Frisingensis in lib. I *De Gestis Friderici*. cap. 39, hujus rei meminit; testaturque, tunc Bernardum, cui alias nequaquam favere solet, plurima in publico vel occulto fecisse miracula. Addit Rudolphum seu Radulfum illum monachum, qui Judæos necandos esse palam prædicabat, apud Bernardum Epist. 322, ab eo accersitum, compulsisque, ut omisso in posterum prædicationis officio in cœnobium suum rediret, populo graviter indignante, et se ditionem movere volente. Denique subdit in consequentibus, Bernardi epistolam, Ralibonæ in conventu a Conrado lectam, in finitibus hominibus cruce signationem persuasisse.

nobis irrumpere potuit, ut videret quid ageretur. Unum tamen surdum, qui ibidem recepit auditum ego vidi, et ego obtuli eum.

CAPUT V.

De aliis miraculis Spiræ factis.

17. PHILIPPUS. Ipso die conventus factus est, ubi manifeste Spiritus adfuit: neque hinc cuiquam dubitare licebit. Convocavit enim Rex omnes principes et milites qui signati erant, simulque residentibus universis, exhortatus est eos Pater sanctus, non humanis sermonibus, sed divinis. Ubi vero egressi fuimus, et Rex ipse cum principibus Sanctum Domini deducebat, ne comprimerent eum turbæ, puer claudus oblatum est ei coram Rege. At ille signo crucis edito puerum erigit, et jubet coram omnibus ambulare. Quanta lætitia quanta exultatione puer deductus sit, quis loquatur? Conversus autem Pater sanctus ad Regem: « Propter vos, inquit, factum est hoc, ut noveritis quia Deus vere vobiscum est et acceptum est ei quod cœpistis. » Ipsa hora prius quam egredieremur hospitium, puella erecta est, et cæca mulier illuminata. EBERHARDUS. Mane secunda feria, cum ad ecclesiam Vir sanctus proficisceretur, multitudo languentium 1174 impediēbat nos, et omnes præcedere jussimus. Nec mora, claudus quidam ante altare erectus est: utrum esset signatus, ignoro. Ambulantem tamen vidi, et ligni pedem in ecclesia pendentem. OTTO. In capella Regis ipso præsentate puer claudus ex utero gressum recepit. EBERHARDUS. Eadem die alii duo, claudus alter, et alter curvus, erecti, et me præsentate ad majorem ecclesiam ab universo populo sunt deducti. Nam vociferationem et sonantes campanas omnes audistis, vix redieram domum, et ecce iterum clamor, iterum compulsatio. Festinavi ad ecclesiam, et duos iterum claudos adduxerant, qui ipsa hora receperant gressum.

18. GERARDUS. Vespere, dum rediret Pater a curia Regis, multitudo languentium hospitii januas obsidebat: quos in ordinem fecimus residere, et singulos tetigit ac sanavit. Ibi puer claudus ex utero gressum recepit. Alter cæcus uno oculo illuminatus, et vir claudus ab annis decem erectus. Hos ego vidi statim sanatos sub manu benedictis. Unus e fratribus nostris, unum adhuc surdum qui auditum recepit, se vidisse testatur, et mulierem gratias referentem, quod a dolore capitis convaluisset. EBERHARDUS. Feria tertia puer cæcus illuminatus est, quem ego vidi. PHILIPPUS. Item vir quidam in præsentate Regis et principum, unius oculi visum recepit. In ipso loco factum est unde plurimum congratulamur, eo quod præsentate esset dux quidam Græcus, missus a Rege Constantinopolitano. Hic in capella Regis loquebatur Patri nostro, cum mulier cæca oblata est: ubi vero signata est coram eo, statim illuminata est, et homo ille compunctus est plurimum in hoc verbo. Sic et circa vesperam astante Rege, et ipso Duce, et principibus multis, puer claudus offerebatur. Protinus autem fiducialiter lo-

quens vir fidelis, audientibus omnibus ait: « In nomine Jesu Christi tibi, præcipio, surge et ambula. » Sonuit vox virtutis, et secuta est virtus: surgensque puer, libere ambulabat, et prius quidem trementibus membris vel tibiis ibat, sed paulatim sub oculis omnium roborabatur.

19. GERARDUS. Anselmus episcopus Havenbergensis (107) in fronte et faucibus gravissime patiebatur, ut vix aliquid gustare posset, aut loqui. Hic ergo rogabat beatum Virum dicens, « Quia deberes etiam me curare. » Cui jucunde respondens: « Si eandem, inquit, haberes fidem, quam habent mulierculæ, posset tibi forte prodesse. » At ille: « Et si ego, ait, fidem non habeo, salvum me faciat fides tua. » Tandem signavit eum Pater et tetigit: et continuo dolor, omnisque tumor abscessit. PHILIPPUS. Victa est curiositas nostra, quia crebra miracula quotidie coruscant. In octavis Nativitatis Mariæ, dum ad ecclesiam proficisceremur, in claustrum canonicorum puer claudus gressum recepit, et coram ipso Patre nostro ambulabat exultans. GERARDUS. Inter Missarum solemniam curvus puer erectus est: et hunc vidi cum ad altare deduceret mater incolumem, ut offerret pro adepta salute candelam. OTTO. Post Missarum celebrationem mulier clauda gressum recepit, quam nos vidimus omnes ambulantem. GERARDUS. Multa quidem et hac die, et sequenti collata beneficia languentibus vidit Rex ipse, vidit curia, vidit universa civitas Spirensis, a cujus memoria deleri non poterunt in æternum. Nostra quidem schedula, ubi hæc annotaveramus, negligentia cujusdam fratris amissa est: parcat ei Deus. Tria tamen occurrunt memoriæ; nam cætera investigare non vacat. Feria quinta pueri duo, quorum uterque oculi unius lumen amiserat, in hospitio illuminati sunt, et paralyticus curatus est, quem deportaverant in grabato. PHILIPPUS. In capella Regis, dum perficeretur reconciliatio, pro qua nominatim venerat Pater beatus, signavit hominem, cujus caput sine intermissione tremebat, et sanatus est ipsa hora. Puer etiam claudus ibidem erectus est. GERARDUS. Vespere in hospitio 1175 duo cæci illuminati sunt coram nobis. Mane sexta feria coram nobis

D cæcus visum recepit.

20. Sed eundem est nobis; et qui hæc deportaturus est, noutius jam festinat. Quærimus proinde, quid dominus episcopus reservavit. EPISCOPUS. Optime factum est, ut me commoneret: nam mihi, fateor, prorsus memoria exciderant. Sagittarius quidam serviens ducis Conradi, cum nobis Dux occurrisset, detrahebat verbo crucis, et sanctum Dominum blasphemabat, dicens: « Quia non plus ille signa facit quam ego. » Ubi ergo ad imponendam manum infirmis Pater substitit, accessit homo, et vidit cui derogaverat: statim cecidit

(107) Hic est Anselmus episcopus Havenbergensis seu Havelbergensis, cujus dialogi tres adversus Græcos editi sunt in Spicilegii tomo XIII. De eo Eugenius III, apud Ottonem lib. 1 de Frid. cap. 61.

exanimis, et diu jacuit sine sensu. ALEXANDER. Ego illi proximus eram quando cecidit, et equus quidem immobilis stabat. Iniquus autem ille impulsus, subito virtute divina cecidit retro. Obstupimus, omnes, et advocavimus Patrem; nec prius ille miser surrexit, quam descendens et orans erigeret eum. Sic in seipso cognita virtute, cui prius detrahebat, incredulus, sequenti die signatus est ad præceptum Patris nostri, in exercitum Domini profecturus.

PARS SECUNDA.

Auctoribus variis.

CAPUT VI.

Epistola Monachorum Claræ-Vallensium et comitum sancti Bernardi ad clericos ecclesiæ Coloniensis.

Dominiis et amicis suis clericis ecclesiæ Coloniensis, salutem dicunt fratres et amici eorum, Everhardus, Gerardus, et Gaufridus monachi qualescunque; Philippus Leodicensis, Volmarus (108) Constanstiensis, et cæteri tirones spiritualis militiæ, quos Vir sanctus eripuit de medio Babylonis.

21. Ante omnia decet nos ex ipsis medullis cordium tibi gratias agere, Domine Deus noster. Multiplicasti enim super nos misericordiam tuam, et magnificasti facere nobiscum, immemor omnium iniquitatum nostrarum, quibus digne puniendis nec ipsa quidem gehenna sufficeret. Et unde hoc nobis, peccatoribus utique pessimis omnium, quos tua ordinante patientia, tellus invita cogitur sustinere? unde hoc nobis, ut sub tantæ sanctitatis patrociniis respiremus? O vere inestimabilis cumulus miserationis! o incomprehensibilis divinæ pietatis abyssus! Accumulavit gratiæ suæ munera super Virum quam elegit, ut ad eum colligat undique desperatissimos peccatores, in quo securius habeant sibi repositam sanctitatem. Vos autem, charissimi, usquequo gravi corde? (Psal. IV, 3.) Nonne si in Tyro et Sidone factæ essent virtutes, quæ in vobis factæ sunt his diebus, egissent poenitentiam in cinere et cilicio? (Matth. XI, 21.) Ad signum unum aliquando conversa legimus de populo, utique duræ cervicis, hominum tria millia, cum in porta templi mendicantem claudum de ore Petri prolata vox virtutis ambulare fecisset (Act. III, XIV). Quantos in brevi civitas Coloniensis vidit erectos? Et multi quidem de populo, ad quod vocabantur, conversi sunt, et oblatam sibi a summo Pontifice indulgentiam, et indictam poenitentiam devotissime susceperunt.

22. Sed certe, nisi abundaverit justitia vestra plus quam eorum, non intrabitis in regnum cælo-

(108) Al. Wolkemarus, de quo infra, num. 24 seqq.

rum (Matth. v, 20). Laici de mundo sunt: licite cogitant quæ mundi sunt. Apostolis dictum est: Vos de mundo non estis, sed ego vos elegi de mundo (Joan. xv, 19): quorum vos hodie occupatis loca, quorum stipendiis vivitis, quorum potestatem tenetis, quorum auctoritate polletis, quorum vobis vindicatis honorem; cum quibus, ut pace vestra dixerimus, communia vobis 1176 sunt omnia, præter conversionem et conversationem, præter opera et voluntatem, præter vitam denique et opinionem. Si in terra pasci gregem viderit, quis miratur? Pastorem autem similiter incurvari deorsum, similiter inhiare terrenis, et quæ inferius sunt querere, nunquid non ridiculum est, et abusio magna? At nunc erubescite, Sidon, ait mare (Isai. xxiii, 4): Publicani et peccatores præcedunt vos in regnum Dei (Matth. xxi, 31). Desperata est plaga cleri hujus: a planta pedis usque ad verticem non est in eo sanitas. Ditata est Ecclesia terrenis possessionibus, sed virtutibus spoliata. Neque enim longa eis esse potuit cohabitatio, ex quo pauper factus propter nos Rex gloriæ ita paupertatem elegit ut diceret: Nisi quis renuntiaverit omnibus quæ possidet, non potest meus esse discipulus (Luc. xiv, 53). Heu! heu! videmus venenum additum Ecclesiæ, sicut dictum est Ludovico, quem nominatis Pium, qui præcipue ditavit ecclesias. Legimus enim in historia ejus, quod audierit vocem dicentem sibi; « Venenum Ecclesiæ addidisti (109). » An forte vobis videtur absonum, venenum interpretari divitias? Christus etiam in Evangelio spinas vocat (Marc. iv, 18, 19): et Apostolus eas laqueum definit esse diaboli. Quicumque, inquit, divites volunt fieri in hoc sæculo, incidunt in tentationem et laqueum diaboli (I Tim. vi, 9). Evadant ergo, qui volunt fieri pauperes, et secure decantent, quia Laqueus contritus est, et nos liberati sumus (Psal. cxxiii, 7). Agnoscite vocem jucundam, qui laqueum hunc transilistis: fratres vestros loquimur, qui adhuc inter vos solo tantum corpore detinentur.

(109) Alii id Constantino tribuunt. Vide Bæseum fer. 4 Domin. 1 Quadrag.